

فرمانند .

(غالب نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - اکثریت است نسبت بدو ساعت قبل از غروب مخالفی نیست

حاج میرزا عبدالوهاب - ۳ ساعت قبل از غروب معین فرمائید .

رئیس - رای می گیریم برای دو ساعت قبل از غروب آقایانی که تصویب می کنند قیام فرمائید .

رئیس - اکثریت است . جلسه آینده روز سه شنبه دو ساعت قبل از غروب و دستور آن بودجه وزارت امور خارجه خواهد بود

لایحه قانونی تفریح بودجه سه تنها قوی نیل مجلس را اداره مباشرت حاضر کرده

بکمیسسیون محاسبات فرستاده خواهد شد و بعد بمجلس ارجاع می شود هر چند روز

۳شنبه برای لوائح قانونی معین شده ولی چون بالفعل قانونی حاضر نیست بودجه

وزارت امور خارجه جزو دستور معین شد .

آقای رفعت الدوله (اجازه)

رفعت الدوله - اگر در نظر مبارک باشد در جلسه بیست و هفتم مجرم آقای

معاون وزارت فوائد عامه قول دادند ۱۰ روزه صورت عایدات راههای شوسه را

بمجلس بیاورند و تا کنون تقریباً بیست روز می شود خوب است از طرف مقام ریاست

بایشان یادآوری شود که آن صورت را بفرستند .

رئیس - یادآوری می شود

مجلس نیم ساعت بعد از ظهر ختم شد .

رئیس مجلس مؤتمن الملك

جلسه ۱۵۳

صورت مشروح مجلس یوم سه شنبه

هفدهم میزان ۱۳۰۱ مطابق

هیجدهم صفر الخیر ۱۳۴۰

مجلس یکساعت و نیم قبل از غروب بریاست آقای مؤتمن الملك تشکیل گردید

(صورت مجلس یوم یکشنبه

یازدهم میزان را آقای امیر ناصر

قرائت نمودند)

رئیس - آقای فتح الدوله .

(اجازه)

فتح الدوله - در جلسه روزشنبه که

آقای مدرس مجلس را اداره می کردند در پایان مجلس اظهار داشتند جلسه آتیه

عصر خواهد بود بنده از آن روز تصور می کردم دیگر روزها عصر مجلس دایر

می شود باین جهت چون روزیکشنبه را نمیدانستم صبح جلسه خواهد شد شرفیاب

نشدم و در صورت مجلس بنده را غایب بدون اجازه نوشته اند و چون اطلاع نداشتم مقرر

فرمائید با اجازه نوشته شود .

رئیس - با اجازه نوشته می شود .

آقای رفعت الدوله .

(اجازه)

رفعت الدوله - راجع بوزارت

فواید عامه بنده عرض نکردم جمع و خرجش را بدهم عرض کردم صورت دایمات خطوط

شوسه را بفرستید .

رئیس - آقای نصرت الدوله .

(اجازه)

نصرت الدوله - بنده راجع بدستور عرض داشتم .

رئیس - نسبت بصورت مجلس دیگر ایرادی نیست ؟

(اظهاری نشد)

رئیس - صورت جلسه تصویب شد دستور امروز بودجه وزارت خارجه است

آقای نصرت الدوله .

(اجازه)

نصرت الدوله - آقای رئیس الوزرا خواهش کرده بودند مجلس با ایشان موافقت کند و بودجه وزارت خارجه از دستور

امروز خارج شود .

رئیس - عقیده مجلس چه چیز است . مخالفی در این باب نیست ؟

(گفته شد خیر)

رئیس - پس مسائلی که بالفعل برای دستور حاضر است اینهاست که عرض می کنم .

اولاً تقاضای پانزده هزار و هفت صد و شصت و شش تومان برای مرمت ابنیه

سلطنتی .

ثانیاً لایحه راجع بتخفیف مالیاتی فریتین ملبوس جان و خقریان و اتمتین در بیضای

فارس . دیگری راجع بتقاضای چهار هزار تومان برای مخارج گارد شهری هر کدام

را مجلس موافق است جزو دستور شود ؟

آقای ارباب کیخسرو

(اجازه)

ارباب کیخسرو - بنده عقیده ام این است که لایحه راجع

بعمارت دولتی خرو دستور گذاشته بشود چون موقع زمستان نزدیک است و یک

قسمت از آن ها هم بکلی خراب و ویران است

مخصوصاً بنده خودم یک قسمت هائی را دیدم که رو بخرابی است و اگر بزودی

جلو گیری نشود عنقریب منهدم خواهد شد و شرحی هم خود بنده بوزارت فواید

عامه نوشتم جواب دادند که اگر خراب بشود ما مسئول نیستیم چون بمجلس نوشته

ایم و مجلس هنوز جوابی نداده و تکلیف ما را معلوم نکرده است بنا بر این اگر

او راجزو دستور بگذارند تا تکلیف آن ها معلوم بشود بهتر خواهد بود

(بعضی ها تصدیق نمودند)

رئیس - آقای حائری زاده

(اجازه)

حائری زاده - بنده خواستم بفهمم

که این تعمیرات جزو تکالیف دولت است یا مربوط بیادشاه و باید جزو بودجه وزارت

دربار منظور بشود

رئیس - عجالتاً در اصل مطلب مذاکره نمی شود گفتگو در این است

که آیا جزو دستور بشود یا خیر

آقای آقا سید یعقوب موافقت

آقا سید یعقوب - بلی موافقم

رئیس - آقای معتمدالتجار

(اجازه)

معتمدالتجار - راپورت امتیاز کارخانه کبریت سازی آذربایجان هم

از کمیسسیون فواید عامه رسیده و حاضر است اگر آقایان موافقت فرمائید جزو دستور

بشود بهتر است

رئیس - آن مطالبی که حضرات عرض کردم هر کدام را مجلس میخواهد

جزو دستور بشود

آقای محقق العلماء موافقت

محقق العلماء بلی موافقم که جزو دستور بشود

رئیس - پس راپورت کمیسسیون قرائت می شود

(آقای مستشار السلطنه شرح ذیل قرائت نمودند)

لایحه ۱۰۰۱۵ دولت راجع بتعمیرات فوری عمارات دولتی را کمیسسیون بودجه

مطمح نظر قرار داده مقرر گردید دولت تعمیر مقاطعی که لازم می داند از نقطه

نظر الا قدم فالاقدم تشخیص و در ثانی پیشنهاد نماید که در کمیسسیون تصمیم مقتضی

اتخاذ شود

(مخبر کمیسسیون - فیروز)

رئیس - لایحه دولت قرائت می شود .

(شرح ذیل قرائت شد)

نمره ۱۰۰۱۵ مقام محترم مجلس مقدس شورای ملی نظر باینکه کلیه عمارات

سلطنتی شهر و خارج شهر رو بانهدام گذاشته و تعمیرات کلی دارد که هم جلو گیری

آن موجب خسارت فوق العاده بود در یک سال قبل از طرف وزارت جلیله دربار اعظم

تقاضای اقدام بتهیه برآورد شد و وزارت فواید عامه کلیه تعمیرات مزبوره را مبلغ

چهار صد هزار تومان برآورد نمود ولی چون باعسرت مالی دولت تهیه و پرداخت چنین وجهی برای خزانه دولت غیر ممکن بود با تجدید نظرهای مکرری که در تعمیرات

بعمل آمد بالاخره در کابینه سابق هیئت حاضره دولت اینطور تصمیم و مقرر شد که

عجالتاً در تعمیرات کلی صرف نظر و بتعمیرات خیلی مهم فوری قناعت شود و اینک وزارت

فواید عامه نظر بر رعایت این تصمیم مرمت های لازم فوری را بمبلغ پانزده هزار و

هشتصد و شصت و شش تومان و هشت قران

بر آورده کرده و ماده ذیل را بمجلس مقدس شورای ملی پیشنهاد مینماید

مجلس شورای ملی

برای تعمیرات فوری لازم عمارات دولتی مبلغ ۱۵۸۶۶ تومان و هشت قران

بوزارت فواید عامه اعتبار میدهد

رئیس - بدو راپورت کمیسسیون بودجه مطرح میشود اگر رد شد بلا یحه دولت

رای میگیریم آقای سلطان العلماء موافقت یا مخالف ؟

سلطان العلماء - در یک قسمت موافقم و در یک قسمت مخالف

رئیس - بفرمائید

سلطان العلماء - بنده در لزوم تعمیرات ابنیه دولتی مخالف نیستم و گمان هم ندارم

کسی مخالفت کند البته تعمیرات لازمه باید بشود بلکه موقع هم حالا گذشته است و

میبایستی زودتر پیشنهاد بشود و شایسته تر این بود که در موقع بهار و تابستان اقدام کنند

حالا که نکرده اند هر چه عجله در این امر بشود بهتر است زیرا پنجاه شصت سال

سلطین ایران زحمت کشیده و یک بناهای تاریخی از خود بیادگار گذاشته اند ما هم

باید ناظر باشیم که بناها از بین نرود و این مجلس چهارم باید یک نظارتی بکند که

این بناها تعمیر شود از آن طرف هم فراموش نشود که باید طوری باشد که مثل سد

چاچرود که در مجلس رای داده شد تعمیر بشود نشود .

چون بعضی از آقایان نمایندگان مطلع که تحقیقاتی کرده اند می گویند

ثلث پانزده هزار تومان اعتبار هم خرج نشده است .

و عقیده بنده در این خصوص این است که این تعمیرات طوری بشود که مانند سد

چاچرود نکنند و یک طریقه اتخاذ شود که بلا فایده نماند و گرنه بنده با چهارده

پانزده هزار تومان یا بیشتر برای تعمیرات ابنیه سلطنتی موافقم ولی غرضم این است

مثل سد چاچرود تعمیر نشود

رئیس - آقای رفعت الدوله موافقت ؟

رفعت الدوله - بلی

رئیس - بفرمائید

رفعت الدوله - بنده عرض می کنم که اینطور کارها خیلی لازم و واجب است

ابنیه دولتی هم مال ملت است چه فرق دارد بنده هیچ فرقی بین دولت

و ملت نمی بینم و عقیده من این است که باسرع اوقات این ابنیه باید تعمیر شود

بواسطه اینکه اگر امسال تعمیر نشود سال آتیه یک مخارج زیادتری لازم دارد پس باید زودتر از خرابی آنها جلو گیری

کرد بنده نمی دانم آقای سلطان العلماء از چه نقطه نظر مخالفت فرمودند و اینست که فرمودند مثل سد چاچرود نشود. بنای سد چاچرود

بر روی آب بوده و این بنا بر روی خاک است .

(خنده مجلس نمایندگان)

و این مسئله با آن مسئله فرق دارد و اگر امسال تعمیر نشود سال دیگر هوز ده هزار تومان سی هزار تومان و سال دیگرش صد هزار تومان لازم است این بود هریس بنده و باید با سرع وسائل تعمیر شود .

نصرت الدوله مخبر کمیسیون - راپرت کمیسیون بوده که قرائت شد البته آقایان متوجه شدند و ملاحظه فرمودند که کمیسیون لایحه دولت را رد کرده دولت از برای تعمیرات فوری عمارات دولت (۱۵۸۶۶) تومان و هشت قران اعتبار خواسته بود و در تاریخ نهم ذی قعدة (سه ماه قبل) این پیشنهاد کرده بود و کمیسیون این لایحه را تصویب نکرد و علت هم این بود که بدو اطلاع دادیم نظریات خود را کاملاً تشریح کند .

چون کمیسیون می دانست این تعمیرات که می خواهند بکنند با این اعتبار فتح دولتی تمهید شود ولی چنانچه ملاحظه فرمودید در لایحه دولت برای بنای حسابی این عمارات چهار صد هزار تومان خرج پیش بینی کرده بودند البته آقایان تصدیق خواهند فرمود که با وضع امروزه مملکت چنین مخارجی غیر مقدور است . در کمیسیون در این خصوص مذاکرانی شد و اینطور قرار شد که دولت یک قسمت از این عمارات را که بدرد نمی خورد و محل احتیاج نیست معین کرده و پیشنهاد نماید و آنها را بفروش برساند و از محل فروش همین عمارات یک تعمیر است صحیحی در بقیه این که محل احتیاج دولت است بکند .

زیرا با سزیده یا چهارده هزار تومان که عمارات را که کل مالی کنند نمیشود گفت عمارات تعمیر شده و یقیناً با سزای دیگر مجدداً همین محظور پیش خواهد آمد و بالاخره نتیجه هم گرفته نمی شود این مطالب از کمیسیون بودجه بدو اطلاع داده شده ولی جوابی داده نشد و فعلاً خبر کمیسیون بودجه که مبنی بر عدم تصدیق لایحه دولت است مطرح است عین عبارت را ۲ مرتبه میخوانم ملاحظه فرمائید (باین ترتیب کمیسیون در نظر گرفت که دولت تعمیر نقاطی را که لازم می داند از نقطه نظر الاقدم فی الاقدم تشخیص و در تالی پیشنهاد نماید تا در کمیسیون تصمیم قطعی اتخاذ شود) و نقطه نظر این است که تعمیر آن جاهائی را که دولت خیلی لازم می داند و محل احتیاج حقیقی دولت است معین کند . و بکمیسیون بگوید . مثلاً ارک دولتی باید تعمیر شود . ولی عمارت سرخ حصار که آن جای فایده افتاده است برای چه تعمیر کنند ؟ و چرا هم بگذارند

خراب بشود ؟ یک عمارتی که ملکه هم دارد و ممکن است محل استفاده اشخاصی که پول دارند واقع شود و می توانند آباد کنند باین فروخته شود و نباید گذاشت خراب شود . زیرا علت ندارد یک پولی را دولت بی مصرف خرج آنجا بکنند پس بفروشد بهتر است کمیسیون این طور در نظر گرفت و دولت را متوجه کرد که باین ترتیب اقدام کنند حالا اگر آقایان باین نظریه کمیسیون موافق نیستند ممکن است بطوریکه آقای رئیس هم فرمودند بعد از رد کردن راپرت کمیسیون بلا لایحه دولت که با نوزده هزار تومان و کسری است رأی بدهند

رئیس - محقق العلماء (اجازه)
محقق العلماء - مرضی ندارم
رئیس - آقای حائری زاده (اجازه)
حائری زاده - بنده هم با راپرت کمیسیون موافقم

رئیس - آقای حاج میرزا مرتضی - مخالفم
رئیس - بفرمائید
حاج میرزا مرتضی - بنده عرض می کنم این دولتی راجه در این جا و چه در خارج هر جا هست نباید گذاشت برای یک تعمیرات جزئی یا کلی از بین برود . اگر نظر کمیسیون بودجه این است که یک مقداری از آنها را بفروش برساند و خرج آنها بکنند که باقی می ماند بازم باید آنها را تعمیر کرده بفروش برسد و اگر نظر آقایان به فروش هم نباشد باز باید تعمیر شود ولی در صورتی که بقول فرمایش آقای سلطان العلماء مثل سه حاجرود تعمیر نشود . و به یک ترتیب صحیحی این مخارج بشود و اشکالی که آقای رفعت الدوله بفرمایش آقای سلطان العلماء فرمودند وارد این دولتی تعمیر نشود

فرمودند تعمیرات بشود ولی نه مثل سه حاجرود در حال بنده هم موافق هستم که قبل از زمستان این عمارات تعمیر بشود و جلوگیری از خسارات زیادی که در زمستان ممکن است وارد آید بشود و بعد از آن اگر دولت لازم دید هر کجا را خواست بفروشد در حال تا موقع فروش باید اینها را حفظ کرد و البته باید تعمیرات کرد و از یک ضررهای زیادی که بعد وارد می شود جلوگیری کنند و چون حالاً ممکن است بایک مبلغ کمی تعمیر کرد که بعد از زمستان نشود باین مبلغ تعمیر کرد در هر صورت بنده با راپرت کمیسیون بودجه مخالفم و با پیشنهاد دولت موافقم و عقیده ام این است که باید مجلس به پیشنهاد دولت رأی بدهد و بطوریکه پیشنهاد نموده اند تعمیرات بعمل آید .

رئیس - آقای حائری زاده (اجازه)
حائری زاده - بنده با راپرت کمیسیون بودجه موافقم از نقطه نظر اینکه در بعضی از عمارات سلطنتی وزارت مالیه دخالت می کند و در بعضی دیگر وزارت دیوار و آن قسمتی را که در بارمداخله می کند عمارات خاصه سلطنتی است که باید مخارج تعمیرات آنها جزو بودجه دربار سلطنتی باشد . البته آن قسمتی را که در بارمداخله ندارد باید دولت معلوم کند و پس از آنکه صورت خرجش را معلوم کرد آنوقت ما می توانیم تصویب کنیم و رأی بدهیم که آنها را تعمیر کنند .

بملاوه یک عمارت فوق العاده ساخته اند که فقط برای تفنن است که اغلب محل حاجت نیست مثل سلطنت آباد - نیاوران - اقدسیه - شاه آباد و غیره که در اطراف تهران زیاد است و فقط محض تفنن ساخته شده و این عماراتی که برای تفنن و تفریح ساخته شده و چندان محل احتیاج نیست ماندش ببقیه بنده صحیح است برای اینکه نگاهداری این عمارات خودش اسباب خرج فوق العاده است و بنده معتقدم که باید یک مقداری را فروخت و اراضی زراعتی تهیه کرد و از خرج دولت کاست و بر هابماتش افزود بنابراین بنده با راپرت کمیسیون بودجه موافقم

رئیس - آقای تدین (اجازه)
تدین - بنده با راپرت موافقم .
رئیس - آقای سلطان العلماء

چطور ؟
سلطان العلماء - بنده با راپرت کمیسیون مخالفم اجازه می فرمائید .
رئیس - بفرمائید .
سلطان العلماء - با اینکه بنده بایک قسمت از فرمایشات آقای مخبر مترجم که عمارات زیادی دولت را باید فروخت موافقت دارم باین حال عقیده ام این است که بعضی عماراتی هست که نباید اینها را فروخت و خودشان هم تصدیق می فرمایند مثلاً از قبیل عمارت بیلاقی و شهری که محل احتیاج سلطان است بنیاستی آنها را فروخت معذالک چون موقع مقتضی می شود باید بدو اعتبار داد که آنها را تعمیر کنند و برای تذکر خاطر آقایان نمایندگان که سوء تفاهم نشود بر عرض میفرمایم که ما بیکی از ما کن مرفهه متبر که مشرف می شدیم مثلاً در گر بلا و نجف اتفاق می افتاد که می دیدیم عمارات و اما کنی که دولت در آنجا ساخته برای توسعه شهر است و برای این است که البته در شهر زیاد شود و شهر بزرگ گردد و مردمانی که می خواستند ساکن بشوند میرفتند بیرون شهر عمارات می ساختند در حال اینکه مخبر محترم

فرمودند از نقطه نظر اقتصاد باید عماراتی که محل حاجت دولت نیست بزمایه گذارده و بفروشد آن مرحله دیگر است و بآن کار ندارم ولی عرض می کنم فردا زمستان است اگر ما این جزئی اعتبار را برای مخارج تصویب نکنیم این چند کرور عمارات دولت از بین می رود و بنده عقیده ام این است همان وجهی را که دولت پیشنهاد کرده تصویب کنیم و بواسطه این جزئی وجه خرابی عمارتی را که چند کرور تومان تمام شده برعهده بگیریم و بنده اضافه بر فرمایش آقای مخبر عرض می کنم یک قراولخانه هائی در این شهر هست که سنک و چوب و آجر کاشی آنها همه از بین رفته است و اگر دولت آنها را بزمایه گذارده و بفروش برساند می تواند تمام تعمیرات اینها دولتی را بنماید ولی امروزه نمی توان این کار را کرد و نمی شود این اینها را بحال خود باقی گذاشت در صورتی که بیست روز از یائیز گذشته و تا فکر کنیم زمستان می شود و مخارج بیکتومانی صد تومان خواهد شد

رئیس - آقای تدین (اجازه)
تدین - اولاً کمیسیون بودجه متکر تعمیرات عمارات دولتی نبوده و تصمیمی هم نسبت بفروش یک قسمت از عمارات دولتی نگرفته و این بر حسب مذاکراتی است که شده مقصود این است که دولت یک لایحه تقدیم مجلس کرده و یک مبلغی برای تعمیرات عمارات دولتی بطور مطلق اعتبار خواسته کمیسیون می گوید آن عماراتی را که همانا در نظر گرفته اند تعمیر کنید اسم ببرید که ما بدانیم کدام است . عمارت قرح آباد است سلطنت آباد است ؟ کدام قسمت از آن است ؟ عماراتی را که لازم است تعمیر شود و این تصمیم خودش را کمیسیون بدو ابلاغ نموده و هنوز دولت جوابی نداده و چون جواب دولت نرسیده کمیسیون هم راپرت خود را تقدیم مجلس نموده و الا موضوع دیگری نیست و تصور فرمائید که عقیده کمیسیون این است که عمارات دولتی و سلطنتی تعمیر نشود بنابراین بنده راپرت کمیسیون بودجه را تصدیق می کنم و مجلس هم گمان نمیکنم موافقت نماید

رئیس - مذاکرات کافی است یاخیر (جمعی گفتند کافی است)
رئیس - رأی می گیریم بر راپورت کمیسیون بودجه آقایانی که راپرت کمیسیون را تصویب می کنند قیام فرمائید (اغلب نمایندگان قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد و راپورت کمیسیون بودجه راجع بقریه ملوس جان و خفریان مطرح است

(آقای مستشار السلطنه راپرت مزبور را بمضمون آتی قرائت

نمودند)
کمیسیون بودجه لایحه ۳۶۵۱ دولت را راجع بآفت و ملخ خوراک و سنوآت اخیر قریبین ملوس جان و خفریان برآفتین در بلوک بیضای فارس تحت مطالعه دولت در آورده ماده واحده ذیل را برای تصویب بمجلس شورای ملی پیشنهاد می نماید ماده واحده - نظر بشکستگی قریبین ملوس جان و خفریان و آفتین در بیضای فارس مالیه فارس ساله قریبین مذکور تبیین در سنه ایت قبل بحد موفقتاً و قومی قانون ممیزی بگذرد بتخفیف منظور می شود و پس از آن مشمول این قانون خواهد بود .

رئیس - مبلغ مالیات را در راپرت کمیسیون نوشته اند ولی در لایحه دولت شده است .
آقای حائری زاده - بنده خواستم از آقای مخبر بپرسم که مالک این دو قریه چیست ؟ آیا خوردن مالک است یا مالک معلوم و معینی دارد ؟
رئیس - آقای تدین (اجازه)
تدین - اولاً کمیسیون بودجه متکر تعمیرات دولتی نبوده و تصمیمی هم نسبت بفروش یک قسمت از عمارات دولتی نگرفته و این بر حسب مذاکراتی است که شده مقصود این است که دولت یک لایحه تقدیم مجلس کرده و یک مبلغی برای تعمیرات عمارات دولتی بطور مطلق اعتبار خواسته کمیسیون می گوید آن عماراتی را که همانا در نظر گرفته اند تعمیر کنید اسم ببرید که ما بدانیم کدام است . عمارت قرح آباد است سلطنت آباد است ؟ کدام قسمت از آن است ؟ عماراتی را که لازم است تعمیر شود و این تصمیم خودش را کمیسیون بدو ابلاغ نموده و هنوز دولت جوابی نداده و چون جواب دولت نرسیده کمیسیون هم راپرت خود را تقدیم مجلس نموده و الا موضوع دیگری نیست و تصور فرمائید که عقیده کمیسیون این است که عمارات دولتی و سلطنتی تعمیر نشود بنابراین بنده راپرت کمیسیون بودجه را تصدیق می کنم و مجلس هم گمان نمیکنم موافقت نماید

رئیس - مذاکرات کافی است یاخیر (جمعی گفتند کافی است)
رئیس - رأی می گیریم بر راپورت کمیسیون بودجه آقایانی که راپرت کمیسیون را تصویب می کنند قیام فرمائید (اغلب نمایندگان قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد و راپورت کمیسیون بودجه راجع بقریه ملوس جان و خفریان مطرح است

(آقای مستشار السلطنه راپرت مزبور را بمضمون آتی قرائت

فارس کمترین فریاد می زنند که گرفتار این همه بدبختی هستند و بعد از چهار دوره بشهادت تمام صورت مجلس ها که فعلاً موجود است تازه آمده اند برای دو قریه از دهات فارس که ملخ خوراک آنجا را هم تمام کرده تخفیف خواسته اند این دو دهکده واقع است در بلوک بیضا که وقتی این بلوک آباد بشود گندمش بطرف کرمان ویزد می رود و امروز بکلی از بین رفته در هفت ماه قبل در موقی که آقای مصدق السلطنه ساله قریبین مذکور تبیین در سنه ایت قبل بحد موفقتاً و قومی قانون ممیزی بگذرد بتخفیف منظور می شود و پس از آن مشمول این قانون خواهد بود .

رئیس - مبلغ مالیات را در راپرت کمیسیون نوشته اند ولی در لایحه دولت شده است .
آقای حائری زاده - بنده خواستم از آقای مخبر بپرسم که مالک این دو قریه چیست ؟ آیا خوردن مالک است یا مالک معلوم و معینی دارد ؟
رئیس - آقای تدین (اجازه)
تدین - اولاً کمیسیون بودجه متکر تعمیرات دولتی نبوده و تصمیمی هم نسبت بفروش یک قسمت از عمارات دولتی نگرفته و این بر حسب مذاکراتی است که شده مقصود این است که دولت یک لایحه تقدیم مجلس کرده و یک مبلغی برای تعمیرات عمارات دولتی بطور مطلق اعتبار خواسته کمیسیون می گوید آن عماراتی را که همانا در نظر گرفته اند تعمیر کنید اسم ببرید که ما بدانیم کدام است . عمارت قرح آباد است سلطنت آباد است ؟ کدام قسمت از آن است ؟ عماراتی را که لازم است تعمیر شود و این تصمیم خودش را کمیسیون بدو ابلاغ نموده و هنوز دولت جوابی نداده و چون جواب دولت نرسیده کمیسیون هم راپرت خود را تقدیم مجلس نموده و الا موضوع دیگری نیست و تصور فرمائید که عقیده کمیسیون این است که عمارات دولتی و سلطنتی تعمیر نشود بنابراین بنده راپرت کمیسیون بودجه را تصدیق می کنم و مجلس هم گمان نمیکنم موافقت نماید

رئیس - مذاکرات کافی است یاخیر (جمعی گفتند کافی است)
رئیس - رأی می گیریم بر راپورت کمیسیون بودجه آقایانی که راپرت کمیسیون را تصویب می کنند قیام فرمائید (اغلب نمایندگان قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد و راپورت کمیسیون بودجه راجع بقریه ملوس جان و خفریان مطرح است

(آقای مستشار السلطنه راپرت مزبور را بمضمون آتی قرائت

عایدی ندارد کمتر بگیرند یا اگر هیچ عایدی ندارد هیچ نگیرند زیرا از دهه ویران که ستانده خراج . و اگر هم این قریه خالصه انتقالی باشد که ترتیب دیگری دارد و باید نصف بگیرند .

مخبر - در موقی که این لایحه در کمیسیون بودجه مطرح بوده از طرف دولت توضیحاتی داده شده ولی بنده نبودم تا جواب آقای حاج شیخ اسدالله را عرض کنم شاید خودشان تصدیق بفرمایند که چرا در تمام بلوک بیضا مسئله تخفیف نسبت باین دو قریه اختصاص پیدا کرده و چرا دولت و وزارت مالیه برای این دو قریه بخصوص تخفیف خواسته اند فهم این مسئله چندان مشکل نیست زیرا اگر قدری توجه بفرمایند ملاحظه خواهید فرمود وقتی آفت ملخ خوراک بکلی میرسد ممکن است در اطراف آن ملک بلوکی باشد که مالکین و صاحبان آنها بتوانند با بدبختی مقابله کنند فادر باشند خسارات وارده را از عواید جاهای دیگر خود جبران کنند و محتاج به تخفیف نباشند بنده تصور می کنم این تخصیص که باید در قریه بخصوصی داده شده برای این بوده است که بکلی مسلوب المنفعه شده و در واقع مصداق همان فرمایش خود آقای حاج شیخ اسدالله که فرمودند از دهه ویران که ستانده خراج باشند بنابراین ما بایستی ادای وظیفه را در نظر بگیریم و بتکلیف خودمان از روی صحت رفتار کنیم حالا اگر چیزهای جداگانه در کار باشد آن مطلب حلیمه است و حالا بنده کاری بآن ندارم ولی در صورتیکه فرض ادای وظیفه باشد و از روی صحت رفتار شود هر حاکم یا امین مالیه یا دولتی وقتی دید دو قریه آباد از این مملکت کم فقط آن دو قریه باید معاف باشند ؟ آیا در آن بلوک ملخ آمد فقط آن دو قریه را خورد و رفت ؟ و این دوده را خراب کرد ؟ نکته این جا است که بنده نمی فهمم البته مصارف آنجا هم باید ترقی کند و با یک قسمت از توضیحاتی هم که دادند موافقم ولی مسئله مصارف مربوط بسن خوارگی و ملخ خوراک نیست .

رئیس - آقای حائری زاده فرمودند باید فهمید مالک این دو قریه چیست ؟ از بابی است یا خوردن مالک است بملاوه تخفیف دادن نسبت بسنوات آنها بنده مقتضی نمی بینم خاصه وقتی که مدت معین هم نداشته باشد . زیرا ممکن است قانون ممیزی را مجلس رد کند آنوقت این تخفیف تا باید برای دو قریه باقی خواهد ماند از این جهت بنده مخالف با این تخفیف هستم ولی نسبت بآنچه که عایدی پیدا می کند تصدیق می کنم که بییشکار مالیه آنجا اجازه داده شود پس از وضع مخارج از عایدی این دو قریه هشر بگیرد و اگر

حاج شیخ اسدالله - با این که بنده خودم در کمیسیون بودجه بودم و با این توضیحاتی که آقای آقا سید یعقوب راجع بکلیه اوضاع فارس دادند باز نفهمیدم که جهت اختصاصی تخفیف باین دو قریه در تمام بلوک بیضا چیست خسارت و ملخ خوراک بلوک بیضا را تصدیق می کنم آیا علت چیست که از تمام آن حدود فقط آن دو قریه باید معاف باشند ؟ آیا در آن بلوک ملخ آمد فقط آن دو قریه را خورد و رفت ؟ و این دوده را خراب کرد ؟ نکته این جا است که بنده نمی فهمم البته مصارف آنجا هم باید ترقی کند و با یک قسمت از توضیحاتی هم که دادند موافقم ولی مسئله مصارف مربوط بسن خوارگی و ملخ خوراک نیست .

اولاً همانطور که آقای حائری زاده فرمودند باید فهمید مالک این دو قریه چیست ؟ از بابی است یا خوردن مالک است بملاوه تخفیف دادن نسبت بسنوات آنها بنده مقتضی نمی بینم خاصه وقتی که مدت معین هم نداشته باشد . زیرا ممکن است قانون ممیزی را مجلس رد کند آنوقت این تخفیف تا باید برای دو قریه باقی خواهد ماند از این جهت بنده مخالف با این تخفیف هستم ولی نسبت بآنچه که عایدی پیدا می کند تصدیق می کنم که بییشکار مالیه آنجا اجازه داده شود پس از وضع مخارج از عایدی این دو قریه هشر بگیرد و اگر

قریه مسلوب المنفعه را می کنند زیرا وزارت مالیه هم با بودن مجلس نمی تواند معاملات سابق را بکند سابق بر این اگر یک امین مالیه میدید یک یادویا سه چهار قریه بواسطه بدبختی و مصیبت وارده بکلی مسلوب المنفعه شده و نمی تواند مالیات بدهد مراجعه به وزارت مالیه می کرد و وزارت مالیه هم تصدیق می کرد که از آن ملک نباید مالیات گرفته شود ولی امروزه که مجلس است باید رأی بدهد که فلان ملک باید از تازیه مالیات معاف باشد این پیشنهاد آقای حاجی شیخ اسدالله خیلی صحیح است و بنده هم از نقطه نظر کمیسیون بودجه با چنین پیشنهادی مخالفت نمی کنم ولی میترسم یک ضرری برای دولت داشته باشد و مجبور شویک نقره برای ممیزی به محل بفرستد و یک مخارجی بکند آن وقت پس از این همه ترتیبات تازه بفهمیم که این قریه هیچ عایدی ندارد پس وقتی وزارت مالیه چنین پیشنهادی میکند باید جدا متعقد شد و فرض کرد که آن وزارت خانه این قریه را مسلوب المنفعه داشته که تخفیفات مالیات آنها را پیشنهاد می کند بعد از این توضیح بنده حالا باز اگر آقایان نمایندگان بخواهند با نظریه آقای حاج شیخ اسدالله موافقت بفرمایند بنده مخالفتی ندارم

رئیس - آقای حاجی شیخ اسدالله پیشنهاد کرده اند این مسئله از دستور امروز خارج شود تا آقای وزیر مالیه حاضر شوند و توضیحات بدهند

محقق العلماء - بنده هم در اصل موضوع اطلاعاتی دارم اجازه می فرمائید عرض کنم ؟

رئیس - پیشنهاد آقای حاجی شیخ اسدالله مقدم بر اصل موضوع است قرائت می شود .

(بمضمون ذیل قرائت شد)
بنده پیشنهاد می کنم از دستور امروز خارج شود تا وزیر مالیه حاضر شده توضیحاتی در این باب بدهد

اسدالله معلاتی
رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)
آقا سید یعقوب - بنده در این پیشنهاد عرض دارم .
رئیس - بفرمائید
آقا سید یعقوب - بنده خواستم در این پیشنهاد جواب بی لطفی آقای حاج شیخ اسدالله را عرض کنم بجز در این که کلماتی از بنده در مجلس اظهار می شود ایشان درست بهر ارض بنده توجه نمی فرمایند و بنده را مورد تاخت و تاز قرار می دهند اگر چه بنده تصدیق میکنم که ایشان با منطقت صحبت می کنند و بنده بی منطقت و دلیل ولی گمان می کنم در همان مدرسه که ایشان تحصیل کرده اند بنده هم تحصیل کرده باشم اما

تعیین در این است که هیئت آقای حاج شیخ اسدالله تمام لویایی که از طرف دولت مجلس میرسد در کسب و باسلام و صلوات قبول میکنند ولی در مجلس که می آید مخالفت می نمایند.

رئیس - این اظهارات بکلی خارج از موضوع بوده. رأی می گیریم بپیشنهاد آقای حاج شیخ اسدالله آقایانی که تصویب میکنند قیام نمایند (عده کثیری قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. راپرت کسیون فواید عامه راجع باعطای امتیاز کارخانه کبریت سازی آذربایجان که آقای معتمدالتجار تقاضا کرده بودند جزو دستور شود حاضر شده است مخالفتی نیست که جزء دستور باشد؟

تدین - بنده مخالفم رئیس - بفرمائید تدین - بنده مخالف با اصل اعطای امتیاز نیستیم ولی چون این موضوع موضوع مهمی است و بنده شخصاً سابقه نداشتم و مطالعه نکرده ام

بعضی از نمایندگان شور اول است تدین - قبول دارم شور اول است ولی فلسفه اینکه دستور مجلس باید سابقاً معین شود برای همین است شخص سابقه داشته باشد و در آن مطالبات لازم را بنماید حالا اگر عرض مرا قبول ندارید ممکن است تعقیب بفرمائید ولی بنده با عدم سابقه در یک امری نیندازم چطور می شود رأی داد رئیس - آقای حاج میرزا علی محمد (اجازه)

حاجی میرزا علی محمد دولت آبادی - این لایحه یکی از آن لویایی است که در آن دوشور می شود اگر چنانچه در شور اول یکمندی فراموشی حاصل شود در شور ثانی دقیقاً مطالعه خواهد شد باین ملاحظه عقیده بنده این است که جزو دستور باشد.

رئیس - رأی می گیریم که جزو دستور باشد یا نه؟ آقایانی که تصویب میکنند قیام نمایند (عده کثیری قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد تمام موافقات می شود بعد شروع بذاکرات خواهد شد.

(خبر از کسیون فواید عامه بمجلس مقدس شورای ملی شیدالله ارکانه)

کسیون فواید عامه لایحه ۳۱۷۳ دولت که در (۲۵) اسد طبع و از لحاظ آقایان نمایندگان محترم گذشته و اینکه پس از اصلاحات مجدداً طبع و توزیع می شود با حضور آقای وزیر فواید عامه نعت مطالعه قرارداد پس از مطالعات لازمه که بنظر کسیون رسیده بود با علاوه داشتن یک

از کلیه منافع بعد از وضع مخارج اداری و مخارج لازمه برای ساختن کبریت ماده هفتم - هر گونه نقل و انتقال و معامله و شرکت نسبت بکارخانه با اتباع خارجه ممنوع است و موجب الغا این قرارداد خواهد بود ولی در مورد اتباع داخله کافی است که صاحبان امتیاز در موقع شرکت و یا نقل و انتقال کارخانجات خود با اتباع ایران قبلاً وزارت فواید عامه را مسبقاً نمایند ماده هشتم - مادام که قانون شرکت ها بتصویب مجلس شورای ملی نرسیده است صاحبان امتیاز در موقع تشکیل هر نوع شرکت با اتباع داخله شرکت نامه خود را با مضای وزارت فواید عامه خواهد رسانید

ماده نهم - صاحبان امتیاز متعهد هستند که در تأسیس کارخانجات و انتخاب محل و قبول کار کردن و استعمال مواد کبریت کمال مراقبت و رعایت حفظالصحه را بعمل آورده و هر قسم دستوری که از نقطه نظر حفظالصحه از طرف دولت معین می گردد بموقع اجرا بگذارند

ماده دهم - هر گاه سوانحی بستمعین و کارگران وارد شود ثوابت گردد که نتیجه تقصیر یا غفلت صاحب امتیاز یا عدم رعایت نظامات و قوانین راجعه بکارخانجات بوده است ترمیم خسارت آنها برعهده صاحب امتیاز است

ماده یازدهم - بعد از انقضای مدت این امتیاز تأسیس این کارخانجات کبریت سازی در ایالت آذربایجان آزاد است ولی در صورتی که دولت بخواهد تأسیس کارخانجات کبریت سازی آذربایجان آزاد است و امتیاز بدهد با تساوی شرایط صاحبان این امتیاز حق تقدم خواهند داشت

ماده واحد - مجلس شورای ملی به وزارت فواید عامه اجازه می دهد بشرایط فوق که مشتمل بیاذه ماده است امتیاز کارخانه کبریت سازی را در آذربایجان منقده نماید

رئیس - مذاکرات در کلیات است آقای سلطان العلماء موافقت می فرمائید

رئیس - مذاکرات در کلیات است آقای سلطان العلماء موافقت می فرمائید

رئیس - مذاکرات در کلیات است آقای سلطان العلماء موافقت می فرمائید

ماده ششم - پس از انقضای مدت ده سال و مادامی که قانون مخصوص راجع باخفمالیات از این قبیل مؤسسات وضع شده است صاحبان امتیاز صدی ده عایدات خالص سالیانه سه حاضر خود را در ظرف برج حمل سال بعد بفرزانه دولت خواهد نمود و صاحبان امتیاز متعهد هستند که در هر یک از کارخانجات خود دفاتر معسباتی منظمی داشته باشند تا در موقع لزوم مأمورین دولتی بدفاتر آن ها مراجعه کنند توضیح آنکه مقصود از عایدات خالص عبارت است

تقریباً ده سال وقت لازم دارد و کمی نمی گنم آنها قبول کنند کسب از سال عشریه بدهند و این مدت را کم دانند و بنده هم از نقطه نظر این اسباب تشویق دیگران در تأسیس این مؤسسات شده باشد پیشنهاد می فرمائید

۲۰ سال مدت معین شود و اگر هم ۲۰ سال را آقایان زیاد می دانند لاف لاف همان بازی سالی را که خودشان پیشنهاد کرده اند برای آنها مدت قرارداد چون این سبب ترقی و سعادت مملکت و ترقی فقر است بنده خیلی آرزو مندم که معافیت برای آنها بیست سال معین شود امروز که یک نفر ایرانی حاضر شده از سرمایه عمر و عمل خود یک چنین کارخانه را تأسیس نماید خوب است دولت بخواهد با او مساعدت نماید

همین طور در موضوع کارخانه سازی با آن هم مساعدت نمایند که ترقی مملکت و ترقی حال فقرا شود

رئیس - آقای آقا سید معتمدالتجار بفرمائید

آقا سید محمد تقی - بنده موافقم که آقای سلطان العلماء موافق بودند ملتفت نشدم از چه نقطه نظر عنوان اظهارات خود را بیان فرمودند بنده که موافقم که این امتیاز داده شود که مردم هم تشویق شوند و اگر نظام داخلی اجازه بدهد که ۱۰ سال یا سال برای مدت امتیاز معین شود با آن موافقم

رئیس - آقای رئیسالتجار بفرمائید

رئیسالتجار - بلی

رئیس - آقای محقق الملک موافقت می فرمائید

محقق الملک - بنده هم موافقت می فرمائید

سال که خود تجار پیشنهاد کرده اند معین شود والا مخالف نبودم

رئیس - اینکه آقا سید محمد تقی ملتفت نشدند برای این بود که اظهارات راجع بکلیات میشود شما ایرادی داشتید راجع بماده دوم و لازم بود در موقع مذاکره در آن ماده ایراد خودتان را اظهار فرمائید

رئیس - رأی می گیریم که داخل در شور مواد بشویم آقایانیکه تصویب می کنند داخل در مذاکرات مواد بشویم قیام فرمائید

(اغلب قیام نمودند) رئیس - تصویب شد ماده اول (شرح ذیل قرائت شد)

ماده اول - وزارت فلاح و تجارت و فواید عامه مجاز است مطابق مواد ذیل امتیاز تأسیس کارخانجات کبریت سازی را در کلیه نقاط آذربایجان بجای محمد رحیم خوئی و حاج محمد باقر خوئی واگذار نماید

رئیس - مخالفی نیست؟ آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه)

حاج شیخ اسدالله - بنده خواستم از آقای مخبر سؤال کنم که صاحبان این امتیاز همان اشخاصی هستند که امروز در آذربایجان مشغول ساختن کبریت هستند یا خیر؟ اگر همان ها هستند که هیچ واگر غیر از آنها باشد ممکن است آن اشخاص زحماتی کشیده و کبریت هم ساخته اند این امر کارخانه دایر کنند این بود که ۱۰ سال تبدیل نمود ولی چنانچه نماینده محترم هم فرمودند بعد از اینکه کمیسیون ده سال را تصویب کرد صاحبان امتیاز اعتراض نمودند بنده سال راضی نیستند اما نظر باینکه حالا شور اول است و تا موقع شور دوم مدتی وقت داریم اگر توانستیم آقایان تجار آذربایجان را راضی کنیم که همین ده سال را که از نقطه نظر تجارت اصلح است بپذیرند قیام والا کمیسیون هم با پانزده سال مخالفت ندارد

رئیس - آقای ناظم دفتر (اجازه)

ناظم دفتر - بنده راجع بمدت عرض داشتم که این ده سال کم است و خوب است ۱۰ سال معین شود

رئیس - آقای نظام الدوله (اجازه) رئیسالتجار - بنده پیشنهاد کرده ام که مدت ۱۰ سال معین شود آقای رئیسالتجار (اجازه) رئیسالتجار - در کمیسیون فواید عامه این مسئله مذاکره شد و نظر اغلب آقایان این بود که نباید بانحصار قائل شد زیرا عموم مردم باید بتوانند

از تأسیس این قبیل مؤسسات فایده ببرند ولی از نقطه نظر اینکه این اشخاص زحمت کشیده اند برای اینکه آنها تشویق شده و بتوانند کار خود را انجام دهند کمیسیون ده سال برای امتیاز مدت معین کرد

رئیس - آقای نظام الدوله (اجازه) آقای رئیسالتجار فرمودند صحیح است ولی از آن طرف هم بجهت اینکه این قبیل مؤسسات توسعه پیدا کند باید کسی که مقدم تأسیس چنین مؤسسه می شود او را تشویق کرد و راه عایدی او را باز گذاشت لذا تقیده بنده این است که بواسطه این ملاحظاتی یعنی بملاحظه عدم عایدی اصلاً به خیال این قبیل مؤسسات نیفتند

رئیس - در ماده دوم مذاکرات کافی است یا خیر؟ (جمعی گفتند کافی است)

رئیس - آقایان معتمدالتجار و نظام الدوله و محقق العلماء پیشنهاد کرده اند مدت پانزده سال باشد بکمیسیون ارسال می شود ماده سوم (بمضمون ذیل قرائت شد)

ماده سوم - صاحبان امتیاز متعهد هستند که از این تاریخ در ظرف مدت پنج سال حوایج معنی ایالت آذربایجان را از حیث مصرف کبریت کاملاً رفع نمایند و هر گاه در ظرف این مدت از عهده انجام این امر بر نیایند حق اختصاص بقیه مدت دیگر ملغی خواهد بود جز در مواردی که حوادث فوق العاده (فورس ماژور) مانع انجام امر باشد

رئیس - آقای اقبال السلطان (اجازه) اقبال السلطان - بنده مقصود کمیسیون را از این ماده نفهمیدم اینکه اینجا صاحبان امتیاز را محدود کرده اند که تا مدت ۵ سال حوایج اهالی را رفع کنند کمان می کنم لازم نباشد زیرا اشخاصی که این کارخانه را تأسیس می کنند با وجودی که می بینند کبریت از خارجه وارد می شود البته سعی می کنند که کبریت زیاد تهیه نموده و بقیه را از آن تر از کبریت خارجه بفرشند که در حقیقت بتوانند با تجارت خارجه رقابت کنند و بدیهی است خود آنها این اقدام را خواهند کرد

رئیس - آقای رئیسالتجار (اجازه) رئیسالتجار - اولاً لایحه را که وزارت فواید عامه بمجلس فرستاده است مطابق نظریات خود صاحبان کارخانه است بملاوه در موقتی که دولت امتیاز بکسی می دهد مجبور است با او شرط کند که حوایج داخلی را تا مدت معینی رفع کند زیرا اگر

رئیسالتجار - اولاً لایحه را که وزارت فواید عامه بمجلس فرستاده است مطابق نظریات خود صاحبان کارخانه است بملاوه در موقتی که دولت امتیاز بکسی می دهد مجبور است با او شرط کند که حوایج داخلی را تا مدت معینی رفع کند زیرا اگر

رئیسالتجار - اولاً لایحه را که وزارت فواید عامه بمجلس فرستاده است مطابق نظریات خود صاحبان کارخانه است بملاوه در موقتی که دولت امتیاز بکسی می دهد مجبور است با او شرط کند که حوایج داخلی را تا مدت معینی رفع کند زیرا اگر